
Lovas Béla
(1912–2003)

1912. február 25-én született, Orosházán. Tanulmányait Orosházán, Hódmezővásárhelyen és Szegeden végezte. Orvosi oklevelét 1937-ben vehette át. 1938-ban maláriaorvos lett az akkori Szatmár megyében. A II. világháború idején – mint járványügyi szakértőt – az utolsó pillanatban vették ki egy Don mellé vezényelt orvoscsoporthból, azzal, hogy inkább az Ungváron működő kiütéses tifusz oltóanyag termelő intézetben kell szolgálatot teljesítenie.

A háború után Kaposvárra került, ahol öt évig megbízott tiszti főorvosként dolgozott. 1950-ben családjával Budapestre költözött, ahol Gerendás Mihály professzor alkalmazta az Akadémia akkor alapított Elektronmikroszkópos Laboratóriumában. Lovas volt a világon az első, aki lefényképezte az influenza vírus ribonukleinsav spirálját. A Laboratórium megszüntetését követően a Budapesti Orvostudományi Egyetem II. sz. Kórbontani Intézet Elektronmikroszkópos Laboratóriumába került, ahol, – mint annak vezetője – nyugdíjba vonulásáig főképp a szem ideghártyájával foglalkozott.

Először csak kíváncsiságból, majd később elhivatottságból, fáradhatatlan elszántsággal tanulmányozni kezdte a vizek élővilágát. Harminchárom éven át dolgozott együtt Kollányi Ágostonnal, a neves természetfilmmessel. Több mint ötven filmnek volt szakértője, ötletgazdája, aktív közreműködője. 1973-as nyugdíjba vonulását követően főképp fénymikroszkópiával foglalkozott. 1984-ben jelent meg *„Mikroszkóp – mikrokozmosz”* című, nagysikerű könyve. A *„Kísérletezz mikroszkóppal”* című munkája pedig a Hobbi-sorozatban jelent meg.

Szívesen tartott előadásokat kezdőknek, fiataloknak. Szeretett rögtönözni, illetve a maga által készített frappáns demonstrációs eszközökkel is lenyűgözte a hallgatóságát.

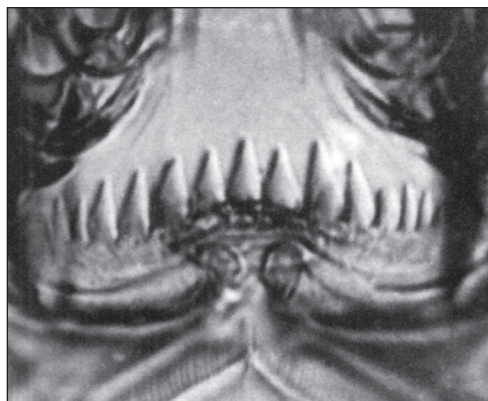
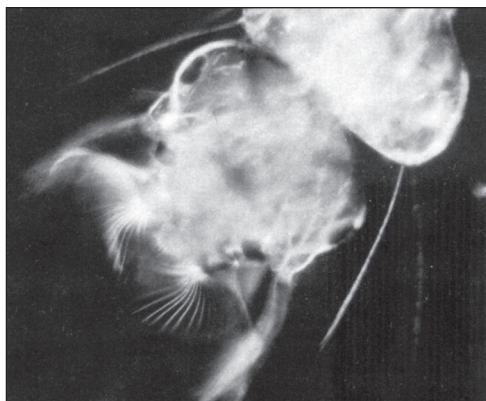
Lovas Béla a hazai csípőszúnyog-kutatásban kutatói pályájának kezdeti éveiben vett csak részt, a II. világháborút követően eltávolodott a témától.

Csípőszúnyogokkal való munkája ugyanakkor egy igen kritikus időszakhoz, a magyarországi maláriaszúnyogok elterjedésére és a malária előidézésében betöltött szerepük tisztázására irányuló vizsgálatokhoz kötődik. Az 1937 és 1944 között lefolytatott feltáró munka nyomán tisztázódott, hogy melyek Magyarország jelentősebb malária-endémiával fertőzött területei. Lovas működési területe (~Szatmár vármegye) az erősen fertőzött vidékek közé tartozott, ahol a lakóépületeket és az istállókat több éven keresztül DDT-vel kezelték. A drasztikus beavatkozások eredményeként sikerült a szúnyogsűrűséget a minimumra csökkenteni, a betegség pedig (nagyraészt feltehetően a védekezésnek, de a mocsarak lecsapolásának is köszönhetően) csaknem teljesen viszszaeszozorult.

Lovas Béla kilencvenéves korában, egy riportban így nyilatkozott: *„Hogyan várják el a társadalomtól, hogy vigyázzon a környezetére, ha fogalma sincs, hogy tulajdonképpen miből áll a környezete? Tehát az én utolsó dobásom, hogy megmutatom nekik, amit eddig nem láttak. Amikor egy csepp vizet ráteszek a tárgylemezre, mindig úgy érzem magam, mint Cousteau. Ráteszem a csepp vizet, lefedem egy fedőlemezsel, és akkor zsupsz, be a fedőlemez alá, mint egy bűvár! Én egy mikrotengerben sokkal több csodát látok, sokkal többet. Ez a mikrovilág sokkal sokszínűbb, sokrétűbb, fajban elképzelhetetlenül gazdagabb, mint a szabad szemmel látható világ!”* A fenti idézet ismeretében nem meglepő utolsó úti célja sem: hamvait végakarátának megfelelően a szegedi Tápéi révnél a Tiszába szórták.

(Szabó Dezső a Magyar Mikroszkópos Társaság Balatonalmádiban, 2003. május 30-án rendezett Konferenciáján elhangzott előadásának felhasználásával.)

* * *

Csípőszúnyog lárva fej (80×) és árvaszúnyog lárva garat (750×) mikroszkópi képe (Lovas Béla Mikroszkóp – Mikrokozmosz című, 1984-ben megjelent könyvéből)